

VITAMARINA

MAANDBLAD GEWIJD AAN ZEE-AQUARISTIEK EN ZEE-BIOLOGIE

Redactie: BOB ENTROP

Uitgave: Stichting Biologia Maritima — Nederlands Instituut voor Zee-Aquaristiek en Zee-biologie
Administratie: Benoordenhoutseweg 5, Den Haag — Telefoon 0 70-243689 — Giro 606100

13e jaargang, no. 10

oktober 1963

WE LEGGEN ONZE WAARNEMINGEN VAST II

Het kaartstelsel (vervolg van pag. 68)

Nu slaat ons misschien de schrik om het hart als we dit lezen, en krijgen we het gevoel, dat zo'n archief alleen door zeer ver gevorderden in de zee-aquaristiek met succes bijgehouden kan worden. Nu ook dat is niet waar. Weet u welke gegevens bijv. al belangrijk zijn en wij graag in grote hoeveelheden zouden willen bezitten? Simpel en eenvoudig deze: hoe lang houden we dat of dat dier in een zee-aquarium in leven. Deze gegevens zult ook u als beginner reeds kunnen verzamelen. Wanneer u noteert op welke datum u een bepaald dier in het aquarium overbracht en op welke datum het dood ging, weet u precies hoe lang het bij u in leven is gebleven. Uit veel van deze waarnemingen krijgen wij dus al een zeker inzicht over de algemene houdbaarheid van een bepaald dier in het zee-aquarium. Nu zijn dit nog maar algemene gegevens, want uit al die waarnemingen blijkt nog niets over de omstandigheden waaronder de dieren gehouden werden. Wanneer A opgeeft dat een scholletje bij hem na één week dood was, terwijl B bijv. anderhalfjaar als levensduur opgeeft, zegt dat eigenlijk nog niets. Het zegt wel iets wanneer A er bij vertelt hoe zijn aquarium er precies uitzag, hoe de afmetingen waren, welke dieren er zich nog meer in bevonden en hoe het scholletje aan zijn eind is gekomen. Verder zou hij nog kunnen vermelden welke temperatuur, welke s.g. en welke pH het water had, welk voedsel hij gaf enz.

Al doende leert men en zeker ook bij het vastleggen van waarnemingen. We zullen merken dat "de kwaliteit" van onze waarnemingen in de loop der maanden zeker beter zal worden en dat verschillende gegevens bij het doen van een waarneming automatisch in "het rapport" vermeld gaan worden. Bij een belangrijke waarneming zal de aquarianer direct temperatuur, zoutgehalte en pH bepalen om deze gegevens aan het verslag toe te voegen.

Laten wij vooral niet denken, dat er eigenlijk niets waar te nemen valt en de wetenschapsmensen toch wel alles al zullen weten. Dat is zeker niet waar. Er zijn nog vele raadselen en vraagtekens rond zeedieren en iedere serieuze zee-aquarianer kan zijn steentje bijdragen om die raadselen tot klaarheid te brengen.

WAT BELANGRIJK IS OM BIJ IEDERE WAARNEMING TE VERMELDEN

1. De naam van het dier of het wier - Nederlandse en Latijnse naam.
2. Het geslacht indien dit vast te stellen is.
3. De ouderdom van het dier (jong-volwassen-afmetingen).
4. Waar en wanneer gevangen en onder welke omstandigheden.
5. Omschrijving van het aquarium (afmetingen, medebewoners, standplaats, hoedanigheid van het water-zoutgehalte, temperatuur, pH).

6. Plaats van waarneming (aquarium, vrije natuur).
7. Aantal exemplaren.
8. Nadere omschrijving van het dier of wier (afwijkingen, kleurvariëteiten etc.).
9. Verwijzing naar literatuur, tekeningen of foto's.

Het vastleggen van een waarneming behoeft niet te gebeuren in vloeiend proza. Dus geen opstellen maken, maar kort en krachtig weergeven, wat u zag gebeuren en hetgeen u opviel.

Schetsboek en camera rond het zee-aquarium.

Het is vaak zo dat een foto of een tekening meer kunnen zeggen dan 1000 woorden. Foto's en tekeningen kunnen ook completerend bij de geschreven tekst werken. Daarom zou het prettig zijn, wanneer wij onze waarnemingen met tekeningen en foto's zouden kunnen aanvullen. En nu is niet iedereen met Rembrandt-gave gezegend en niet iedereen heeft ware kunstfotografentalenten, maar toch is het maken van een duidelijk tekeningetje en een goede foto van een zeedier ook weer geen heksentoer.

Juist voor die aquarianers, die het houden van zeedieren even anders willen zien dan het louter bezitten van een showstukje in de huiskamer, betekent het bijhouden van een kaartsysteem aangevuld met verklarende en aanvullende tekeningen en foto's een basis waarop zij hun liefhebberij willen uitbouwen en bovenal verdiepen. Het is toch immers zo, dat juist dan een dier betekenis voor ons gaat krijgen, naar mate we ook meer van zijn levensgewoonten gaan weten. Dit aan de weet komen kan door bestuderen van literatuur naast intensief waarnemen en verzamelen alsmede door tekenen en fotograferen groeien. Het studieonderwerp - wanneer we dit zo eens met een groot woord willen noemen - wordt steeds boeiender en interessanter, naarmate we - juist in de details en de finesses - de schoonheid van de doelmatige bouw en de ingenieuze functionering van de verschillende organen zullen gaan ontdekken en waarderen.

Maar om nu op die griezelige tekenkunst terug te komen. We moeten het maken van eenvoudige schetsjes zo bekijken, dat zij in de eerste plaats bedoeld zijn als ondersteuning van de waarneming voor de waarnemer zelf. Hij zal uit de eenvoudigste tekening weer volledig het beeld tijdens de waarneming kunnen reconstrueren. In de tweede plaats is ieder in staat om al doende een zekere handigheid te verwerven in de hantering van potlood en papier. En nogmaals het behoeven geen kunstproducten te worden, die keurig ingelijst een plaatsje aan de wand moeten krijgen, maar louter documenterende tekeningetjes.

Over de technieken, waarin wij tekeningen kunnen uitvoeren zullen we het hier niet uitvoerig hebben. Wie de vaardigheid en daaraanboven nog een dosis artistiek gevoel bezit zal zelf kunnen bepalen of hij zijn tekeningen in potlood, O.I.-inkt, aquarel, crayon of welke techniek ook zal uitvoeren. Wie zich tot de eenvoudige tekeningen wil bepalen, make eerst zijn schets in potlood (zacht potlood) en werke deze in O.I.-inkt verder uit. Schetsen gemaakt met zacht potlood zouden op den duur gaan verdoezelen. Als papier gebruiken we goed stevig tekenpapier, dat we direct op de maat 20 x 12,5 snijden, zodat de tekeningen ook in het kaartsysteem passen. Heel goed is ook ivoorcarton, dat in verschillende dikten verkrijgbaar is, en speciaal aangeraden wordt voor tekeningen in O.I.-inkt. En om van dit boek geen handboek voor biologisch tekenwerk te maken geven wij nog een welgemeende raad: Laat u niet afschrikken door de gedachte daar breng ik niets van terecht. Probeert u het gerust eens met een eenvoudig schetsje en wanneer u de stelregel van eerst kijken, dan tekenen volgt, nu dan zult u zeker van uw eigen niet vermoede kunnen versteld staan.

In een korte, puntsgewijze opsomming, willen wij ook enkele vingewijzigingen geven voor hen, die zich op het glibberige pad der aquariumfotografie willen gaan begeven.

De camera. Hierover hebben we het al even gehad. De aanschaf van een camera is eigenlijk alleen een kwestie van een dikke of magere beurs, want camera's zijn er te kust

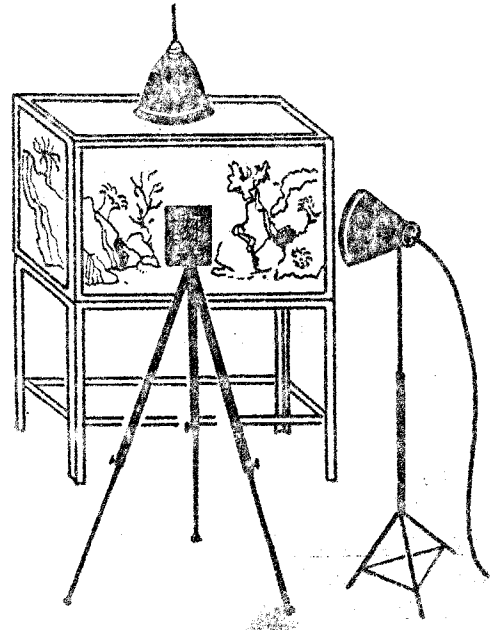
en te keur. De platencamera met dubbele balguittrek verdient voor de beginner wel de meeste aanbeveling, omdat hij plaat voor plaat kan opnemen, deze direct zelf kan ontwikkelen (of dit laten doen) en zodoende spoedig het resultaat van de opname kan beoordelen. Het matglas stelt hem in staat om precies te kunnen zien wat er op de foto zal komen, alsmede om nauwkeurig scherp in te stellen. Als aanvullende uitrustingsstukken noemen we nog de draadontspanner en het statief (liefst een stevig houten statief) omdat we vaak belichtingen van enkele seconden zullen moeten maken. De zwarte doek vergemakkelijkt het instellen op het matglas.

Het foto-aquarium. Hiervoor kunnen we een speciaal foto-aquarium inrichten, waar we dadelijk nog wel op terug komen, maar het is ook mogelijk om in de "showbak" dieren te fotograferen, mits het aquarium helemaal in orde is. Onder het helemaal in orde zijn verstaan we:

1. dat de voorruit krasvrij, volkomen vrij van algaanslag en met spiritus opgewreven is;
2. dat het aquariumwater glashelder en vrijvan zwevende vuildeeltjes is;
3. dat de te gebruiken lichtbron - want we moeten in de meeste gevallen met kunstlicht werken - toereikend is om ook bodemdieren nog voldoende te kunnen verlichten, zonder al te lange belichtingstijden te krijgen.

Ook wanneer aan deze voorwaarden voldaan is zal de praktijk leren, dat het fotograferen in een aquarium waarin meerdere dieren aanwezig zijn lang geen eenvoudig karweitje is. Deze komen op het meest kritieke moment - dus juist wanneer de sluiters gaat werken - in het beeldveld en veroorzaken door hun beweging een onscherpte. Een andere moeilijkheid is, dat we - zoals het in vaktaal heet - het betreffende te fotograferen dier niet aan een touwtje hebben liggen. Juist wanneer we helemaal ingesteld staan, zwemt of kruipt hij een eindje verderop en kunnen we weer van voren af aan beginnen. Vandaar dat aquariumfotografen nog wel eens hele lelijke woorden in hun baard staan te brommen, wanneer de "filmsterren" niet willen zoals de regisseur-cameraman het nu eigenlijk wel wil. Vaak ook staat het betreffende dier - bijv. een anemoon - te ver van de voorruit verwijderd om hem voldoende groot op de plaat te krijgen. Dan moeten we hem dichterbij de voorruit brengen, door de steen waarop hij vastgehecht is naar voren te schuiven. Niet altijd is dit mogelijk, of het veroorzaakt weer een troebeling in het aquarium door opwarrelend vuil van de bodem.

Beter is het dat de beginner een speciaal foto-aquarium samenstelt, dat niet groot hoeft te zijn en waarin hij het foto-object tijdelijk onderbrengt. Dan vallen direct vele moeilijkheden zoals hiervoor genoemd weg. Bodemvuil is niet aanwezig of kan reeds lang voor de opnamen verwijderd worden. Het dier is in zijn bewegingsruimte beperkt en kan steeds in het beeldveld gehouden worden. Storende medebewoners die de boel in de war komen schoppen, zijn er nu gelukkig niet en wat ook van belang is: de te gebruiken lichtbron kan kleiner zijn, of er kan bij gelijke lichtbron korter belicht worden. Dat laatste is iets wat bij aquariumfotografie altijd welkom is.

Fotografeer en geniet meer !

(wordt vervolgd
op pag.80)

Op een van de contactavonden van de malacologische werkgroep, de "forumavond" werd naast allerlei ander wetenswaardigs ook het feit naar voren gebracht, dat er bepaalde schelpen of zeedieren van het strand verdwijnen.

Zo vonden we vroeger vaak ruwe boormossels (*Zirfaea crispata*) in hout geboord en ook herhaalde malen - maar dan tot grote afmetingen uitgegroeid - als losse kleppen.

Tegenwoordig echter is het op de Meyendelse slag zo, dat we nog wel vrij vaak een stuk hout vinden waarin de ruwe boormossel haar uitgebreide gatenstelsel heeft geboord, maar grote exemplaren komen op dit stuk Nederlandse strand heel zelden voor. En als men het geluk heeft een groot exemplaar te vinden, dan is het exemplaar vaak beschadigd (vaak zijn het fossielen! red.)

Ook de witte boormossel (*Bornea candida*) verdwijnt langzaam maar zeker van het Meyendelse strand. Deze schelp vonden we vroeger regelmatig en veel vaker dan nu. Het lijkt dat deze schelp veel zeldzamer gaat worden. Het is best mogelijk dat het zeldzame voorkomen van deze schelp plaatselijk is: dat er bijvoorbeeld op andere plaatsen vrij veel van deze schelpen voorkomen. Weet iemand anders daar iets van te vertellen?

Een verdwijnende gast van ons Noordzeestrand is ook de Heremietkreeft. Waar vroeger de schelpenvisser bezig was de kostbare waar voor ons schelpenverzamelaars uit het zilte nat te halen, kwam vaak een heremietkreeft mee met de schelpen, die dan door ons met veel enthousiasme werd begroet. Nu echter als we een schelpenvisser z'n net zien ophalen komt daar geen heremietkreeft uitlopen. Is er zo'n teruglopend aantal heremietkreeften, of komt de soort ergens anders veel meer voor?

Ook viel het ons op dat op de noorderpier van Hoek van Holland kleinere exemplaren purperslakken (*Thais lapillus lapillus*) huisden dan in Wemeldinge. Toen we enige maanden geleden in Hoek van Holland waren om purperslakken te verzamelen, zagen we enorm kleine slakjes op de stenen rondkruipen, terwijl de weinige grotere toch ook niet groter waren dan 1½ à 2 cm. Zou het kunnen liggen aan de veel ruwere zee, bij Hoek van Holland in vergelijking met die van Wemeldinge?

Toch verdwijnen er niet alleen schelpen. Ook verschijnen er nieuwe soorten. In Yrseke is het op het ogenblik niet erg moeilijk om paardezadels (*Anomia ephippium*) te verzamelen, terwijl de Venus mercenaria (zonder Ned. naam) er door invoer terecht is gekomen en ook niet erg zeldzaam is.

Zo verschijnen er schelpen op en verdwijnen er schelpen van het strand. Dat het verschijnen en verdwijnen van de soorten een reden heeft, is heel goed mogelijk.

Het toerisme in de zomermaanden is in ieder geval een "strandslopende" zaak. Maar misschien dat er ook wel biologische beweegredenen tot het verschijnen en verdwijnen van bepaalde soorten zijn. Hoe kwam b.v. de Amerikaanse Boormossel (*Petricola pholadiformis*) naar Europa? Misschien een leuk onderwerp voor discussie op een contactavond?

C. van Kost jr.

NOOT VAN DE REDACTIE:

Wij hebben dit artikel in zijn geheel opgenomen, maar willen in een noot toch wel graag even ons hart luchten.

Wij kunnen ons voorstellen dat menige strandwandeling die wij maken en waarop weinig van de genoemde soorten worden gevonden, een aanleiding kunnen worden om hierover eens in de pen te klimmen.

Zo wordt er ook wel eens gezegd, dat je tegenwoordig haast niets meer op het strand vindt dat de moeite waard is. Maar dan is het meestal een oude rot in het vak, die zoiets zegt. Hij vindt dat er voor hem niet veel nieuws te halen is. Nu dat klopt, want zijn verzameling vertoont bijna de gehele nederlandse collectie compleet, op enkele van die enorme zeldzaamheden na.

Toch is dat geloof ik niet geheel juist. Misschien mogen we wel het tourisme, het schelpenvissen en weet ik wat meer de schuld geven, maar is het niet zo dat we het strand oninteressant - zo niet slecht - vinden, wanneer er toevallig voor onze gading niets te vinden valt.

Schrijver van bovenstaand artikel zou eens moeten nagaan of de wind voor het vinden van genoemde soorten wel gunstig was tijdens zijn excursies. Verder moet hij zich ook eens de data realiseren waarop hij de excursies maakte. Heremietkreeften vinden wij niet gedurende het gehele jaar langs de kust.

We moeten geloof ik oppassen om te gaan generaliseren. Dat hij toevallig deze schelpen lange tijd tevergeefs heeft gezocht, mag nog niet inhouden dat ze inderdaad van het strand gaan verdwijnen. Misschien heeft hij de titel van zijn bijdrage ook niet zo stringent bedoeld.

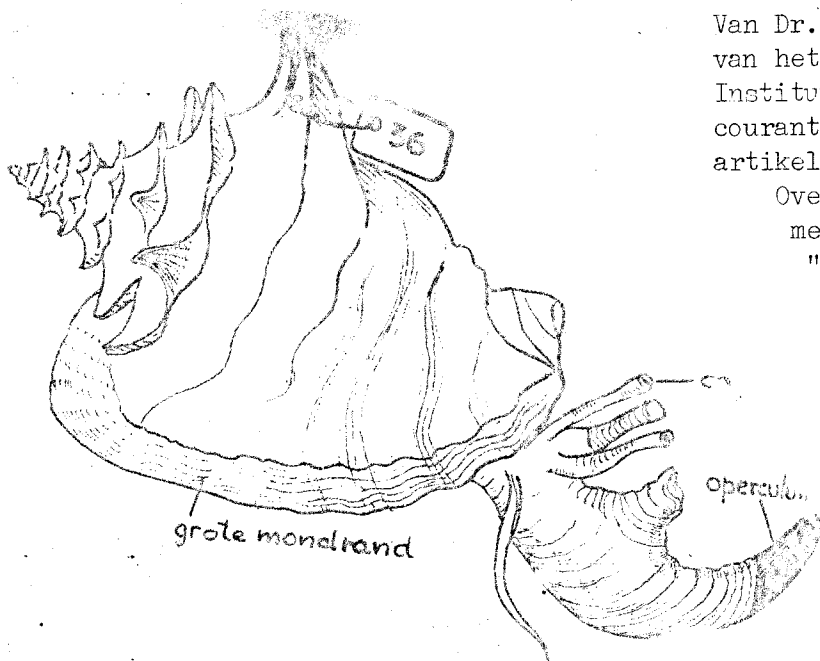
oOoOo

oOoOo

oOoOo

EEN SCHELP ALS SCHUILPLAATS

VOOR EEN VIS.

Van Dr. Ingvar Kristensen, Directeur van het Caraïbisch Marien Biologisch Instituut verscheen in één van de couranten van de Ned. Antillen een artikel over "Levende Schelpen".

Over de "*Strombus gigas*" vermeldt hij het volgende:

"De grootste zeeslak van de Antillen is de Carcó of Queen Conch (*Strombus gigas*), die tevens een van onze mooiste schelpen is: grillig van vorm, met geel-oranje-rose kleur van binnen. De levende schelp zit overal langs de kust, vooral in de rustige baaien. Op Bonaire is Lac beroemd om zijn carcó's. Door hun grootte vallen zij vrij

STROMBUS GIGAS met uitgestoken voet. Aan de schelp de label voor waarnemingen betreffende de verplaatsingen van het dier.

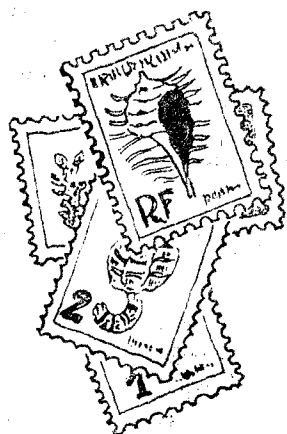
snel op, al zijn zij daar op de zeeboiem nog zo goed gecamoufleerd. Wij kunnen het treffen dat zij aan het grazen zijn. Zij leven van algen en detritus en eten grote

hoeveelheden per dag, wat dan ook resulteert in een snelle groei. Wij hebben dat in ons aquarium goed kunnen volgen: een carcó van 4 c.m. is na een jaar al 20 c.m. lang. De groei van zulke schelpen gaat echter niet geleidelijk, maar schoksgewijs: binnen enkele dagen wordt een kwart winding, uitsteeksels inclus, aangelegd als een hoornige, nog ragdunne schaal. In de volgende weken wordt deze schaal dikker en dikker doordat aan de binnenkant kalk er tegen wordt afgezet door de mantelplooi. Nadat de schelp een lengte van 25 c.m. heeft bereikt, wordt de zijwaarts uitstekende lip gevormd - ook weer eerst als een vliezig dunne lip, die pas naderhand verklakt. Als deze grote luifel eenmaal is gevormd, is de groei van de carcó's

voltooid, wel kan de lip nog dikker worden, maar de schelp groeit niet meer - integendeel, door slijtage wordt de lip in de loop van maanden en jaren steeds kleiner. Het is van vele zeeslakken bekend, dat zij af en toe in groot aantal te zien zijn en dan ineens weer zijn verdwenen. Dat geldt ook voor de Carcó. Zitten zij dan onder zand, of zijn zij weggetrokken? Inderdaad, zij trekken weg, zoals wij weten uit het onderzoek van Dr. Jack Randall op de Virgin Islands. Hij merkte een aantal dieren met een plastic labeltje, dat hij aan de schelp bevestigde met een draadje, nadat hij door een van de schelpuitsteeksels een gaatje had geboord (zie tekening). Nu kon hij zijn carcó's regelmatig volgen. Het bleek dat zij in enkele dagen vele honderden meters kunnen afleggen. De carcó's zijn namelijk prima lopers. De meeste slakken bewegen zich alleen door contracties van hun voet of glijden over de bodem met behulp van trilhaarbeweging onder hun voetzool. De carcó's echter houden er een snel-methode op na: het hoornen deksel (operculum), dat zijn schelp afsluit als hij zich in zijn huis terugtrekt, is sikkelvormig en deze sikkel gebruikt hij bij het "lopen". Hij strekt zijn voet naar voren, slaat zijn sikkel in de grond en "trekt bij"; op deze wijze kan hij enige tientallen meters per uur afleggen. Hoe zij erin slagen een vaste koers naar dieper water uit te zetten, weten wij niet. Als men carcó's uit het water haalt, blijkt dikwijls dat er een levend goudvisje onder de schelp vandaan komt. Dat is de Kardinaalvis Apogonichthys, die de grote schelp van de levende slak graag als schuilplaats benut en die zich zelfs laat insluiten als de slak even zijn voet terugtrekt.

H. v.d. Meijden.

* * *

BIOMARE-PHILATELIE

Wij beginnen met de opsomming van de vijf soorten van de familie der Trekkervissen (zie vorig nummer)

soort: *Balistoidus conspicillum*. Is ca. 28 cm. lang. Dit is een zwarte vis met een niet constant aantal witte vlekken op de huid. De mond en de vinbases zijn rood-omrand. Tegen de trekker bevindt zich een groene vlek. De staart is geel-omrand.

soort: *Aballistus stellaris*. Deze bereikt een lengte van ca. 60 cm. De kleuren van deze soort zijn schitterend, doch niet constant.

soort: *Odonus niger*. Zoals de naam reeds aangeeft is deze vis zwart. Hij heeft rode tanden. De staart heeft een sierlijke vorm.

soort: *Rhinacanthus aculeatus*. Deze heeft felle kleuren maar niet constant. Hij ligt tijdens de slaap op zijn zijde en maakt een snorrend geluid wanneer hij gestoord wordt. Van deze en de vorige soort wordt geen grootte aangegeven.

soort: *Monacanthus (Stephanolepis) auratus*; (Eénstekel). Dit visje is ca. 15 cm lang en is verwant aan de Trekkervissen. Ook deze vis kan geluid voortbrengen.

Familie der Koffervissen (ostraciontidae).

Van deze familie zijn 3 soorten op de Mozambique-serie van 1951 afgebeeld. Hun lichaam is door een pantser ingesloten, dat uit zeshoekige benen platen bestaat.

De bovenzijde van kop en lichaam vormen één rechte lijn. In Indonesië zijn ze bekend als ikan buntel of buntek.

soort: *Ostracion (Lactoria) cornutus* (= gehoornd). De ruglijn zet zich voort in een tweetal tamelijk lange horens. De brede borstvinnen die uit het pantser steken, dienen hoofdzakelijk om water en lucht door de kieuwen te pompen voor de ademhaling te bevorderen. Deze vissen kunnen wel 2 à 3 uur buiten het water in leven blijven, terwijl zij zachtjes de kieuwen op en neer bewegen om lucht in het lichaam te pompen. In het water teruggebracht blijken ze geen schade ondervonden te hebben van hun verblijf op het droge. Door hun bouw zijn het slechte zwemmers. Zij verblijven in ondiep water bij koraalriffen of eilanden. De maximum lengte bedraagt 30 cm.

soort: *Ostracion (Lactoria) fornasini*. Dit visje dat 15 cm lang is heeft een stompe hoornpunt op de rug.

soort: *Ostracion (Tetrasomus) concatenatus* is hoornloos. Op de dwarse doorsnede van het lichaam vertoont het een driehoek met de basis naar boven gekeerd.

Familie der Kogelvissen (*Tetrodontidae*). Merkwaaardige dieren; zij hebben een rond lichaam, dat zij, wanneer gevaar dreigt, op kunnen blazen met water of lucht. In het laatste geval komen zij onderste boven op het water te drijven. Verschillende lichaamsdelen van deze vissen zijn giftig.

soort: *Canthigaster margaritatus* Rüppel. Deze vis is 15 cm lang. De kleur is niet constant.

Familie der Lipvissen (*Labridae*). De familie bestaat uit vissen tot 22 cm. lengte. Ze zijn schitterend gekleurd en passen zich aan aan de omgeving waarin zij leven. Groen en rood overheersen. Sommige soorten bouwen nesten, waarbij de echtelieden elkander bijstaan. Op genoemde serie is afgebeeld:

soort: *Novaculichthys macrolepidotus*. De lengte is tot ca. 23 cm. De kleuren zijn niet constant, doch de oude vissen vertonen steeds hardgroene en hardrode plekken op het vel.

Familie der Drakenkoppen (*Scorpaenidae*).

soort: *Pterois volitans* (Schorpioenvis). In Indonesië lepu ajam genoemd. Het is een nog al bizarre verschijning, deze vis die men een mooi monster zou kunnen noemen. De lengte is van 20 tot 30 cm. De vis heeft een sierlijk uiterlijk wegens de lange, tussen de vinstralen diep ingesneden vinnen. De stekels van de rugvin hebben een giftige steek. Hij komt voor in de tropische zeeën van Australië tot Afrika.

soort: *Amblyapistus binotatus*. Deze vissen hebben sterk ontwikkelde borstvinnen, waardoor zij in staat zijn enige tijd boven de oppervlakte te zweven.

Familie der Vliegende Ponen of Knorhanen (*Dactylopteridae*).

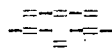
soort: *Dactylopterus orientalis*. Deze vis heeft dezelfde eigenschappen als de vorige. De kop is geheel gepantserd, het lichaam is met harde ruwe schubben bedekt. De kleuren zijn schitterend. Deze vis houdt zich bij voorkeur op in ondiep modderig water, waar hij zich

bij voorkeur op in
verbergt tussen de waterplanten. Zijn lengte is 12 cm.

Dit is het dan.

U ziet wel dat de hier besproken zegels een belangrijke serie vormen en dat het compleet in bezit krijgen hiervan zo niet onmogelijk dan toch zeker zéér moeilijk zal zijn, Ik heb het genoeg gehad ze eenmaal te zien op een tentoonstelling. Het was een lust voor het oog.

P.J.Otjes.

SCHETSBOEK EN CAMERA ROND HET ZEE-AQUARIUM (vervolg van pag.75)

En nu het speciale foto-bakje. In de bovenrand van het hoekijzer zijn aan de zij-kanten enkele gleufjes gezaagd, waarin een ruit geschoven kan worden. Hierdoor is het aquarium te verkleinen. Het dier wordt daardoor gedwongen om steeds zo dicht mogelijk bij de voorruit te vertoeven. Tevens is het mogelijk om achter de schei-dingsruit met wieren begroeide stenen aan te brengen als natuurlijke stoffering, zonder dat het dier er zich in kan verschuilen. Het is ook mogelijk om ruiten van verschillende kleur - zwart, wit, groen etc. - te gebruiken, waartegen het dier beter af zal steken. Hierbij komen we echter naar onze smaak op gevaarlijk terrein. Het aquarium moet toch immers geen etalage worden, waarin het dier uitgesteld wordt, maar het resultaat, de foto moet een natuurlijk beeld geven. Daarom dus liever ge-werkt met een natuurlijke achtergrond van stenen, wieren etc. in verschillende kleu-ren.

Het zal duidelijk zijn, dat naast de noodzakelijke apparatuur, de biologische ken-nis en liefst ook nog de kunstzinnige inslag van de fotograaf doorslaggevend zijn voor de kwaliteit van het eindresultaat: een mooie duidelijke foto.

De lichtbronnen.

Hiervoor worden de originele fotolampen (500 watt) in reflectors gebruikt. Als stan-daard opstelling zouden wij willen aanraden, één lamp van 500 Watt boven het aqua-rium en één van 500 watt schuin voor het aquarium. Nu zijn er nog veel meer varia-ties van lampenopstelling mogelijk, maar dat gaat de praktijk wel leren.

Wie enigszins met de moderne fotoapparatuur op de hoogte is, weet dat er tegenwoor-dig ook zgn. Electronenflitsapparaturen gebruikt worden. Dit zijn flitslampen, die vele malen achter elkaar gebruikt kunnen worden en die hun flitscapaciteit ontvan-gen van een accu. Deze flitsapparaten zijn gekoppeld met de camera en zodra de slui-ter van de camera zijn werk doet flitst op het zelfde moment de lamp aan. De flits duurt maar 1/1000 seconde wat als voordeel heeft dat iedere beweging van een dier - ook snelzwemmende vissen - scherp vastgelegd wordt. Dit is voor aquariumfotografie een prachtig instrument, maar het doet wel een aanslag op de beurs.

Wanneer we de dieren in onze aquaria of in het vrije veld willen gaan fotograferen ligt de zaak toch weer een tikkeltje anders dan bij het tekenwerk. Voor het laatste komt de uitrusting van potlood, papier, vlakgom etc. ons op een paar kwartjes te staan, terwijl voor het maken van een goede duidelijke foto de benodigde apparatuur er wat steviger inhakt.

Zodra wij dieren van dichtbij willen gaan fotograferen - en daar komt het meestal op aan - dan moeten we ons niet wijs laten maken dat dit ook nog met een box-camera gedaan kan worden. Het maken van opnamen op een afstand van 50 cm en minder stelt aan de camera bijzondere eisen. Ook op dit speciale gebied - waarover een speciaal boek geschreven zou kunnen worden - kunnen wij hier niet diep op ingaan. Slechts een enkele vingerwijzing willen wij in het volgende nummer van Vita Marina geven.

(wordt vervolgd)